

מקורות בין המצרים תשפ"ב על מה רבו בעל הסעודה ובר קמצא?

לו - עזב תעזב עמו.

פסחים קיג,ב: ומי שריא למסניה והכתיב 'לא תשנא את אחיך בלבבך'? אלא דאיכא סהדי דעביד איסורא כולי עלמא נמי מיסני ליה, ובכחאי גוונא דחזיא ביה איהו דבר ערוה [ואין לו עד נוסף ולכן רק הוא יודע שהוא רשע] - רב נחמן בר יצחק אמר מצוה לשנאתו, שנאמר (משלי ח) 'יראת ה' שונאי רע'.

בבא מציעא לב,ב: אוהב לפרוק ושונא לטעון - מצוה בשונא, כדי לכופ את יצרו.

תוספות ד"ה שראה בו דבר ערוה: מה כפיית יצר שייך שהרי מצוה לשנאתו? יש לומר כיון שהוא שונאו, גם חברו שונא אותו, דכתיב 'כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם' ובאין לידי שנאה גמורה.

תוכן מהחתם סופר שם נה,ב: אהא דאמר ר' יוחנן בשבת 'לא חרבה ירושלים אלא שהעמידו דיניהם על דין תורה' ואילו בפרק קמא דיומא אמר 'לא חרבה אלא על שנאת חנם'? ... נראה שהכל אמת: אמרינן הרואה דבר ערוה בחברו אסור להעיד יחידי ומצוה לשנאתו, והעלו תוספות שמכל מקום לא יראה שנאה בפרהסיא משום כמים הפנים לפנים ... אולם החכמים העמידו דיניהם על דין תורה - על חובת השנאה לרשע ולא נהגו לפנים משורת הדין, לכפות יצרו ולא להראות שנאה בפרהסיא.

3. תניא פרק לב: על זה אמר הלל הזקן 'הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה', לומר שאף הרחוקים מתורת ה' ועבודתו, ולכן נקראים בשם "בריות" בעלמא, צריך למושכן בחבלי עבותות אהבה, וכולי האי ואולי יוכל לקרבן לתורה ועבודת ה' ... וגם המקורבים אליו והוכיחם ולא שבו מעוונותיהם, שמצוה לשנאתם, מצווה לאוהבם גם כן, ושתייהן הן אמת: שנאה מצד הרע שבהם, ואהבה מצד בחינת הטוב הגנוז שבהם, שהוא ניצוץ אלקות שבתוכם.

כתר שם טוב קיב,א: ענותנותו של ר' זכריה גרם חורבן כו', כך האדם ראוי לשום לב ולומר כי הוא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה וכל תנועותיו ועסקיו ודבורו עושה רושם למעלה ובוודאי יזהר בכל דרכיו ועסקיו, שיהיה לשם שמים. משא"כ כשחושב האדם מה אני ספון לפגום או לתקן למעלה ולמטה, שיהיה נרשם עסקי למעלה, בזה הולך בשרירות לבו ויאמר אך שלום יהיה לי.

1. **גיטין נה,ב:** אמר רבי יוחנן על קמצא ובר קמצא חרבה ירושלים. היה אדם שאוהבו קמצא והשונא שלו בר קמצא (מהרש"א: לאב קראו קמצא ולכן קראו בן קמצא, ובעל הסעודה היה ידיד של האב ומסוכסך עם הבן). עשה סעודה ואמר לשמשו: לך תביא את קמצא. הלך והביא את בר קמצא. קמצא בא (שחשב שבעל הסעודה שמכבד את אביו, רוצה לכבד גם אותו). אמר לו בעל הסעודה: הרי אתה שונא אותי ומה מעשיך כאן? קום לך. אמר: הואיל ובאתי, תעזבני ואשלם את דמי האכילה והשתייה. אמר: לא. אמר לו: אביא לך דמי חצי סעודה. אמר: לא. אמר לו: אביא את דמי כל הסעודה. אמר: לא, והקימו והוציאו. אמר בר קמצא: הואיל וישבו החכמים ולא מחו בו - שמע מינה נוח להם. אלך ואטיל בהם מלשינות. הלך ואמר לקיסר רומא: מרדו בך יהודאי. תשלח להם קרבן ותראה אם יקריבו אותו (שמותו להקריב קרבן נדבה של גוי). שלח בידו הקיסר עגל בריא להקריבה, ובדרך הטיל בו מום בשפתיים או בעפעפי העין, מקום שעבורנו נחשב מום ולקרבן גוי אינו נחשב מום. רצו חכמים להקריבו משום שלום מלכות, אבל אמר רבי זכריה בן אבקולס: יאמרו בעלי מומין קריבין לגבי מזבח (שזה קרבן מפורסם וילמדו הלכה). רצו להרוג את בר קמצא שלא יחזור וילשין. אמר רבי זכריה: יאמרו מטיל מום בקדשים - יהרג. אמר רבי יוחנן: ענותנותו (רש"י: סבלנותו שלא הרגו) של רבי זכריה בן אבקולס, החריבה את ביתנו ושרפה את היכלנו והגליתנו מארצנו.

מהרש"א: אפשר ששתקו החכמים, כי החנופה גברה באותו הדור [ואותו בעל סעודה היה נכבד שהחניפו לו], כמ"ש בסוטה גבי אגריפס [שהחניפו לו חכמים].

מהר"ם שיף: 'ענותנותו של זכריה בן אבקולס החריבה את ביתנו' - הרבה יותר היה לו לתלות את החורבן על רבנן שלא מיחו בידו, שהן הן הגורמין?

יומא ט,ב: מקדש שני שהיו עוסקים בתורה ובמצות, מפני מה חרב? שהייתה בו שנאת חנם.

ספר חרדים פרק ד דברי כיבושין: בשנאת חנם כתיב 'לא תשנא את אחיך בלבבך', והוא שורש כל הרעות, ראה כמה גרמה שנאת יוסף לאחיו, ועל שנאת חנם אנו בגלות הארוך הזה מכל הגלויות.

2. **חתם סופר גיטין נו,א:** בר קמצא רשע מעורר היה, ויקירי ירושלים לא היו יושבים במסיבה אא"כ יודעים מי מיסב עמהם, ובעל הסעודה שהוציאו, נמי מהאי טעמא, כי אי אפשר לסבול לסעוד בסעודת שמחה ורשע זה יושב כנגדו. ואולי אילו לא הוציאו, היו חכמי ישראל עומדים מהסעודה ויוצאים.

שמות כג,ה: כי תראה חמור שנאך רבץ תחת משאו וחדלת מעזב